

8. Familiernes IT-anvendelse

8.1 Indledning

IT bliver i stigende grad en del af danskernes hverdag, også i hjemmet. Siden 1994 har der været en markant stigning i antallet af husholdninger med pc og adgang til Internettet, og der har også været en stigning i køb af varer og tjenester via Internettet. Dette afspejler sig også i, at IT-udgifterne udgør en stigende andel af husholdningernes forbrug. Udviklingen i IT-anvendelsen i familierne og forskellene de forskellige befolkningsgrupper imellem er temaet for dette kapitel.

8.2 Varige IT-goders udbredelse

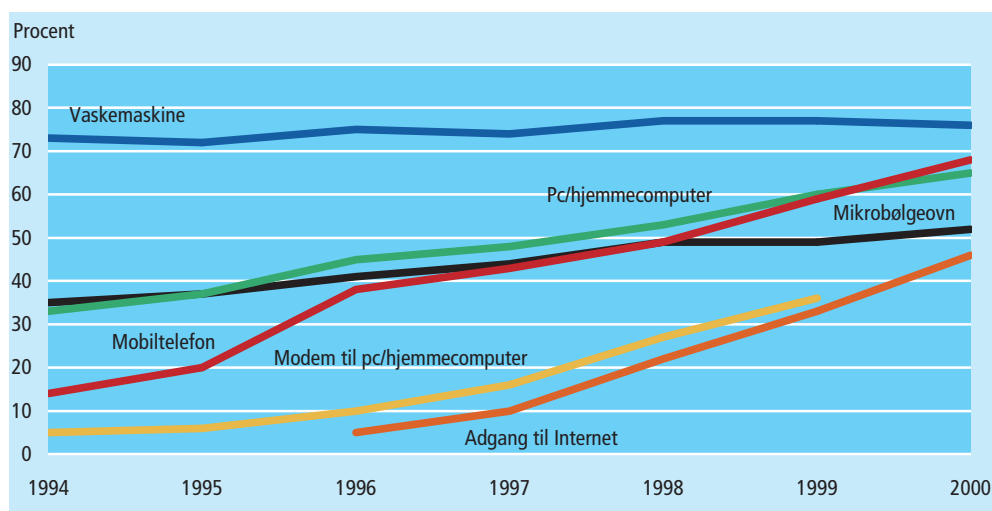
Familiers besiddelse af forskellige IT-goder er kraftigt stigende

Danmarks Statistiks undersøgelse af familiers besiddelse af varige forbrugsgoder viser, at familiernes besiddelse af IT-forbrugsgoder er kraftigt stigende. Stigningen i forbruget gælder for alle IT-goder i undersøgelsen. Besiddelsen af pc/hjemme-computer hos familierne stiger i hele perioden fra 1994 til 2000, hvor antallet nåede op på 1.469.000 familier ud af 2.269.000, hvilket svarer til næsten 2/3 af samtlige familier i Danmark. Familiernes adgang til Internettet, som er registreret fra 1996, stiger markant fra 1997, og i 2000 har 46 pct. af familierne internetadgang. Sammen med pc/hjemme-computer er modem hertil en forudsætning for familiens adgang til Internettet. Udviklingen i besiddelsen af modem er moderat frem til 1996 og stiger herefter i næsten samme takt som adgangen til Internettet, således at 36 pct. har modem i 1999.

Besiddelsen af IT-goder er steget markant i sammenligning med besiddelsen af andre goder

Familiernes besiddelse af vaskemaskiner og mikrobølgeovne er udvalgt som eksempler på besiddelsen af andre typer af goder, jf. figur 8.2.1 Vaskemaskinen er eksempel på et forbrugsgode, som har været udbredt længe før, familien havde mulighed for at erhverve sig IT-goder. Mikrobølgeovnen er eksempel på et forbrugsgode af nyere art, som er kommet til sideløbende med fremkomsten og udbredelsen af informationsteknologien. Besiddelse af mobiltelefon er i 2000 blevet mere almindeligt end at have pc'er, nemlig med 68 pct. af familierne. Der har været tale om en markant vækst fra 14 pct. i 1994 til 68 pct. i 2000, næsten en femdobling.

Figur 8.2.1 Udviklingen i forbruget af varige IT-goder¹ (pct. af familierne). 1994-2000

Kilde: Danmarks Statistiks, Familiers besiddelse af varige forbrugsgoder.

Af figur 8.2.1 ses, at familiernes besiddelse af andre varige forbrugsgoder også er forøget i perioden fra 1994 til 2000, men dog i mindre omfang end IT-goderne. Vaske-

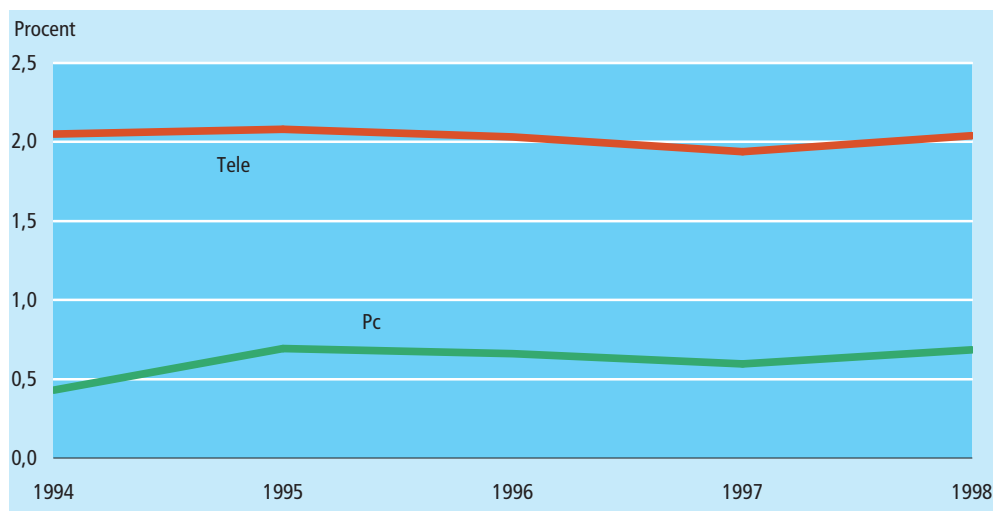
¹ Familiernes adgang til internet er ikke målt før 1996. Spørgsmålet om besiddelsen af modem til pc/hjemme-computer indgår i år 2000 ikke i samme form som hidtil.

maskine havde allerede i 1994 nået et naturligt mætningspunkt, mens besiddelse af mikrobølgeovne viser en betydelig stigningstakt i perioden, men dog mindre end pc/hjemmecomputer.

8.3 Husholdningernes IT-udgifter

På baggrund af Danmarks Statistiks løbende Forbrugsundersøgelse for danske husholdninger, er det muligt at skønne de danske husstandes gennemsnitlige udgifter til IT-varer og tjenesteydelser².

Figur 8.3.1 IT-udgifters andel af husholdningernes samlede forbrug, 1994-1998

Kilde: Danmarks Statistiks, Forbrugsundersøgelsen (særkørsel).

Husholdningernes udgifter til pc m.v. er steget med knap 50 pct. ...

De danske familiers gennemsnitlige udgifter til telekommunikation (herunder abonnements- og samtaleafgift til fast- og mobilnet) ligger uændret på 2 pct. af det samlede forbrug i perioden 1994-1998. Udgifterne til computere mm. i forhold til det samlede forbrug er derimod steget med knap 50 pct. i samme periode, men udgør dog stadig under 1 pct. af det samlede forbrug.

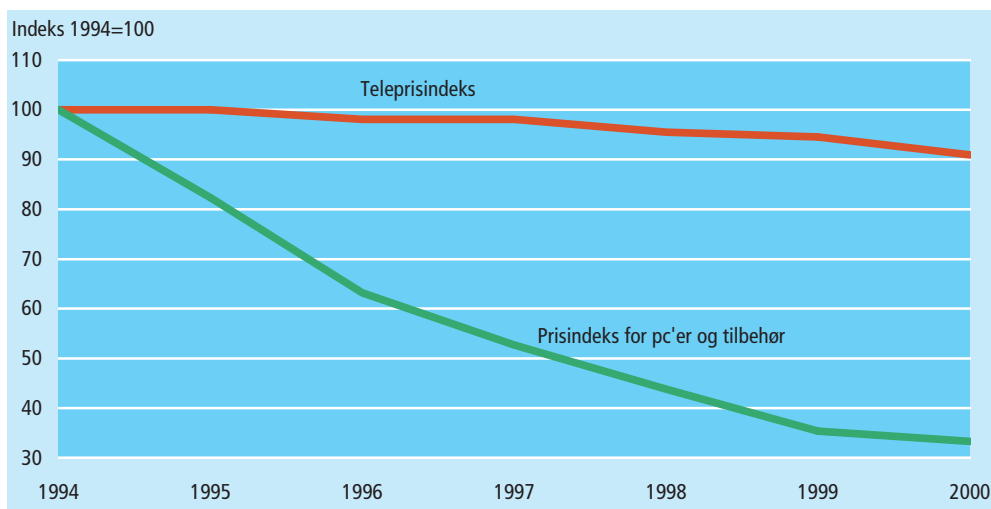
... mens prisindeks for pc m.v. er mere end halveret...

Teleprisindekset og prisindekset for pc'er og tilbehør viser, at prisudviklingen for begge grupper af IT-goder har været faldende i hele perioden fra 1994 til 2000. Prisfaldet har gennem hele perioden været markant større for pc'er mv. end for telekommunikation. Indekset for pc'er og tilbehør er mere end halveret i perioden 1994 til 1998, mens der kun har været tale om et mindre fald i teleprisindekset. Det store fald i prisindekset for pc'er sammenholdt med en stigning i forbruget af pc'er på ca. 50 pct. (jf. figur 8.3.1 og 8.3.2) i perioden 1994-1998, dækker over en betydelig stigning i anskaffelsen af pc'er mv., herunder også en kvalitativ forbedring i form af pc'er med større harddiske, hurtigere frekvens, forbedret udstyr (cd-rom drev, indbygget modem), etc. På lignende måde skal udviklingen i teleprisindekset tolkes med varsomhed, da antallet af ydelser og kompleksiteten heri har været stigende i den betragtede periode, ligesom sammensætningen i de valgte telefonsamtaleformer (mobil/fastnet, nær/fjern, etc.) har ændret sig i perioden.

...hvilket dækker over en betydelig stigning i anskaffelsen af pc'er m.v.

² IT-varer og tjenesteydelser indbefatter følgende poster: Køb af telefon/udstyr, køb af mobiltelefon, telekort til mønttelefon, taletidskort, telefonflytning, installation af ekstraapparat o.l., oprettelse af telefon, abonnement på Internet, tilskud fra arbejdsgiver til telefon, fri telefon, køb af computer, tilbehør og pc-udstyr samt pc-spil og programmer.

Figur 8.3.2 Prisudvikling for telekommunikation og pc'er og tilbehør. 1994-2000

Kilde: Danmarks Statistik (særkørsel) og Telestyrelsen, Teleårbogen.

8.4 Befolkningens adgang til Internet og e-handel

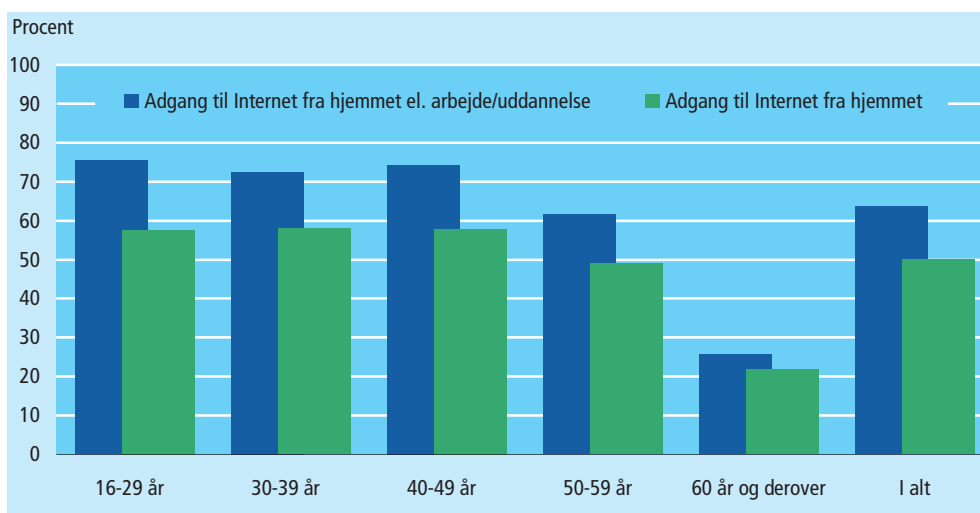
50 pct. af danskerne har adgang til Internet i hjemmet

En undersøgelse af danskernes adgang til Internet i hjemmet viser, at 50 pct. af befolkningen i alderen 16 til 74 år i 2000 har adgang til Internet i hjemmet, og at 16 pct. inden for det sidste år har købt varer eller tjenester via Internettet. Disse tal dækker over store forskelle mht. alder, familietype, indkomstforhold etc.

Befolkningens adgang til Internettet

Når der i det efterfølgende tales om adgang til Internet, menes der adgang til Internet fra hjemmet, hvor ikke andet er nævnt. Den gruppe, der behandles, er hele befolkningen - ikke kun den andel, der har pc'er.

Figur 8.4.1 Befolkningens adgang til Internet i hjemmet fordelt på aldersgrupper. 2000

Kilde: Danmarks Statistik, Pc'er og adgang til Internettet marts 2000 (særkørsel).

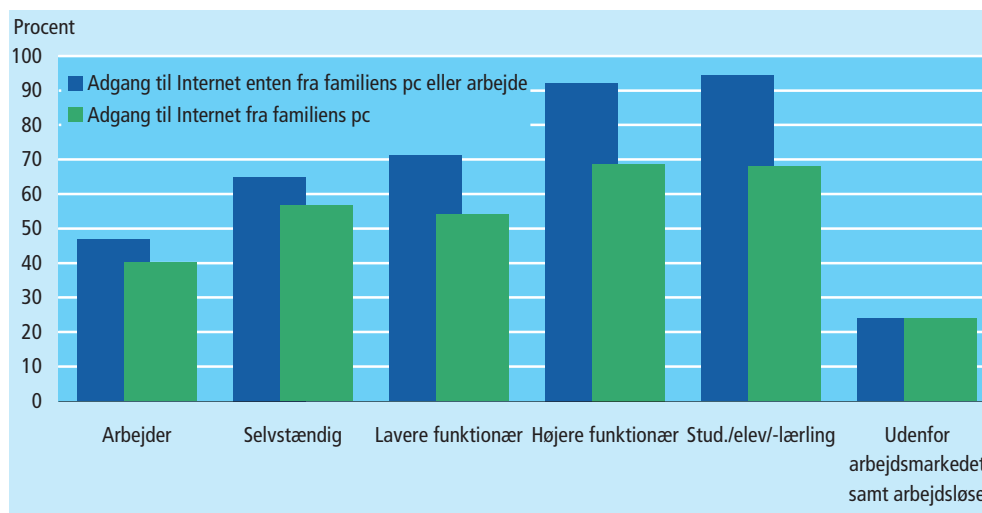
60 pct. af de 16-49 årige har adgang til Internet i hjemmet

50 pct. af befolkningen havde i 2000 adgang til Internet i hjemmet. Der er en tydelig forskel på yngre og ældre. Blandt de 16-49 årige har knap 60 pct. adgang til Internettet i hjemmet, mens det i gruppen på 50 år og derover kun er knap 40 pct., der har adgang til Internet i hjemmet. Der er en tydelig tendens til, at fra 50 år falder andelen af befolkningen med adgang til Internet i hjemmet. Der er dog 22 pct. af befolkningen i alderen 60 år og derover, som har adgang til Internet i hjemmet.

64 pct. af befolkningen har adgang til Internet fra enten hjem eller arbejde/uddannelsesinstitution

Ved at betragte adgang til Internettet både fra hjemmet og arbejdspladsen/uddannelsesinstitutionen, er det ikke overraskende, at en større andel af befolkningen har adgang til Internet. I alt har 64 pct. af befolkningen adgang til Internettet enten fra hjemmet eller arbejdspladsen/uddannelsesinstitutionen. Som det også er tilfældet med adgang til Internet fra hjemmet, er det i aldersgruppen 16-49 år, flest har adgang til Internet. Godt 70 pct. i denne aldersgruppe har adgang til Internet fra enten hjem eller arbejdsplads/uddannelsesinstitution. Derefter falder andelen af befolkningen, med adgang til Internet med alderen, således at der i aldersgruppen over 60 år er 26 pct., som har adgang til Internettet fra hjemmet eller arbejdspladsen/uddannelsesinstitutionen.

Figur 8.4.2 **Befolkningens adgang til Internet i hjemmet fordelt på hovedbeskæftigelse. 2000**

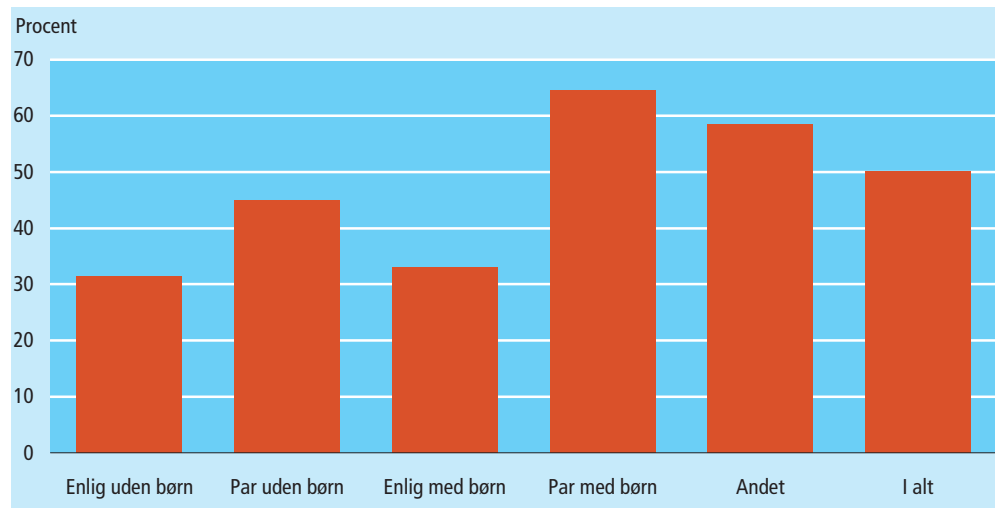
Kilde: Danmarks Statistik, Pc'er og adgang til Internettet marts 2000 (særkørsel).

Den største andel med adgang til Internet findes blandt højere funktionærer

Studerende og højere funktionærer (68 pct.) er de befolkningsgrupper, hvor flest har adgang til Internet i hjemmet. Blandt selvstændige er der også en forholdsvis høj andel med adgang til Internet i hjemmet (57 pct.). Der er færrest med adgang til Internettet i gruppen uden for arbejdsmarkedet, hvor der er 24 pct. der har adgang til Internettet fra hjemmet.

Medtages adgang til Internet fra arbejdspladsen/uddannelsesinstitutionen er det fortsat i grupperne studerende og højere funktionærer, hvor flest har adgang til Internet. I disse grupper har over 90 pct. adgang til Internet enten fra arbejdspladsen/uddannelsesinstitutionen eller hjemmet. 65 pct. af de selvstændige har adgang til Internettet enten i hjemmet eller på arbejdspladsen, hvilket er 8 pct. flere end de, der kun har adgang til Internet i hjemmet. Ikke overraskende er andelen med adgang til Internet næsten uændret i gruppen uden for arbejdsmarkedet.

Figur 8.4.3 Befolkningens adgang til Internet i hjemmet fordelt på familietyper. 2000

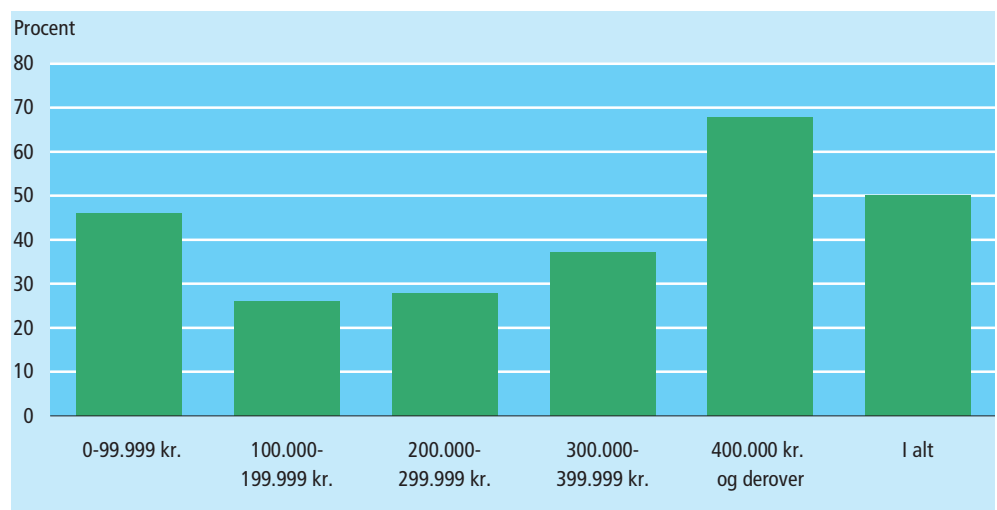

Kilde: Danmarks Statistik, Pc'er og adgang til Internettet marts 2000 (særkørsel).

Internetadgang mere udbredt blandt par end blandt enlige

Betragtes adgang til Internet i hjemmet i forhold til familietype, er Internet i hjemmet mere udbredt blandt personer, der lever i parforhold end blandt personer, der bor alene jf. figur 8.4.3. Børn er også en faktor, som tilsyneladende har indflydelse på, om der er adgang til Internet i hjemmet. Således er adgang til Internettet mere udbredt blandt par med børn sammenlignet med par uden børn og mere udbredt blandt enlige med børn sammenlignet med enlige uden børn.

Figur 8.4.4 Befolkningens adgang til Internet i hjemmet fordelt på familiens bruttoindkomst. 2000

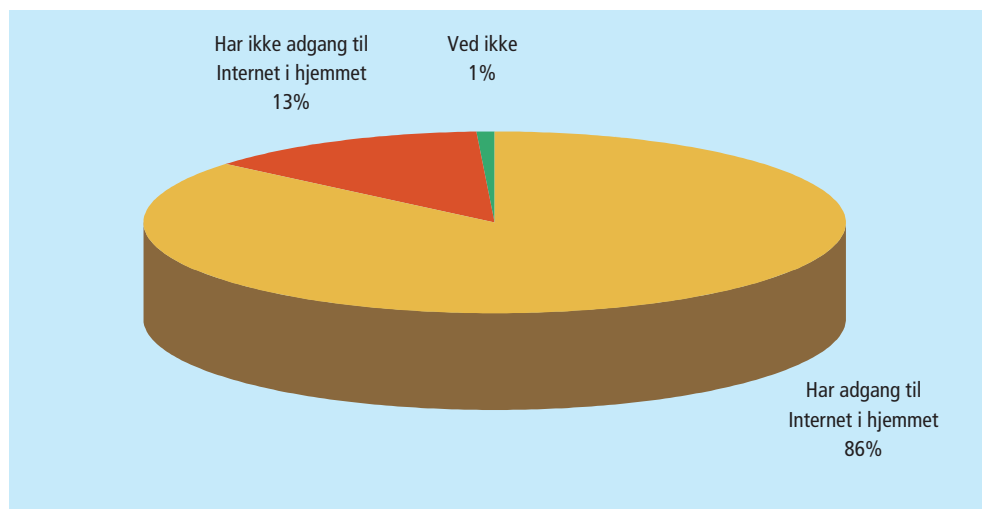

Kilde: Danmarks Statistik, Pc'er og adgang til Internettet marts 2000 (særkørsel).

Internetadgang er indkomstafhængigt

Adgang til Internet i hjemmet afhænger også af indkomsten, som det fremgår af figur 8.4.4. Således har 68 pct. af befolkningen med en bruttoindkomst i familien på over 400.000 kr. adgang til Internet i hjemmet, mens det kun er 26 pct. af befolkningen med en bruttoindkomst i familien på mellem 100.000 kr. og 199.000 kr., der har internetadgang. Familier med en bruttoindkomst på mellem 0 og 99.999 kr. skiller sig ud ved, at 46 pct. i denne gruppe har adgang til Internet, hvilket er en forholdsvis høj andel. En del af forklaringen er nok, at denne gruppe indeholder en relativ stor andel af studerende, som har en meget høj andel med adgang til Internet i hjemmet.

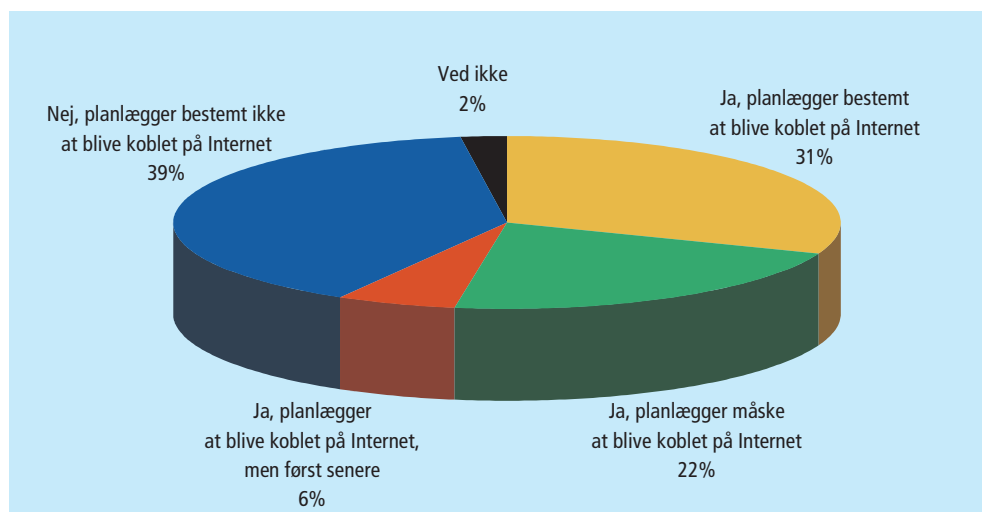
Figur 8.4.5 Andel af befolkningen med pc i hjemmet, som også har adgang til Internet i 2000

Kilde: Danmarks Statistik, Pc'er og adgang til Internettet marts 2000 (særkørsel).

I de foregående afsnit er befolkningen blevet betragtet under et, - uanset om de har pc i hjemmet eller ej. Hvis vi kun kigger på den del af befolkningen, som har pc i hjemmet, så bliver andelen med internetadgang naturligvis betydelig større. I marts 2000 har 86 pct. af den del af befolkningen, som i dag har pc i hjemmet, også adgang til Internet.

Figur 8.4.6 Har ikke adgang til Internet i marts 2000, men planlægger at blive koblet på Internettet i løbet af det næste år

Kilde: Danmarks Statistik, Pc'er og adgang til Internettet marts 2000 (særkørsel).

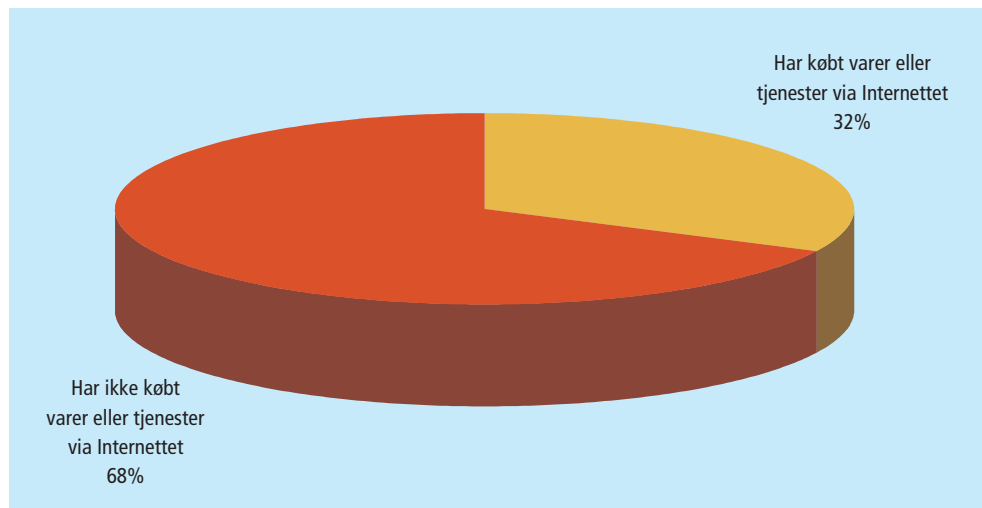
2/3 af danskerne vil være koblet på Internet i 2001

Af de, som i marts 2000 ikke havde adgang til Internet, har 31 pct. planer om at blive koblet på Internet i løbet af det næste år, og 6 pct. planlægger at blive koblet på Internettet, men ikke inden for det næste år jf. figur 8.4.6. Der er 39 pct. af de, som ikke er koblet på Internet, der heller ikke ønsker at få adgang til Internettet. Såfremt disse forudsigelser holder stik, vil ca. 2/3 af den danske befolkning være koblet på Internet i foråret 2001.

Befolkningens køb af varer eller tjenester via Internettet

Adgang til Internet er en forudsætning for at kunne handle via Internet. Af de personer, der har adgang til Internet i hjemmet, har 32 pct. købt varer eller tjenester via Internettet inden for det sidste år, jvf figur 8.4.7.

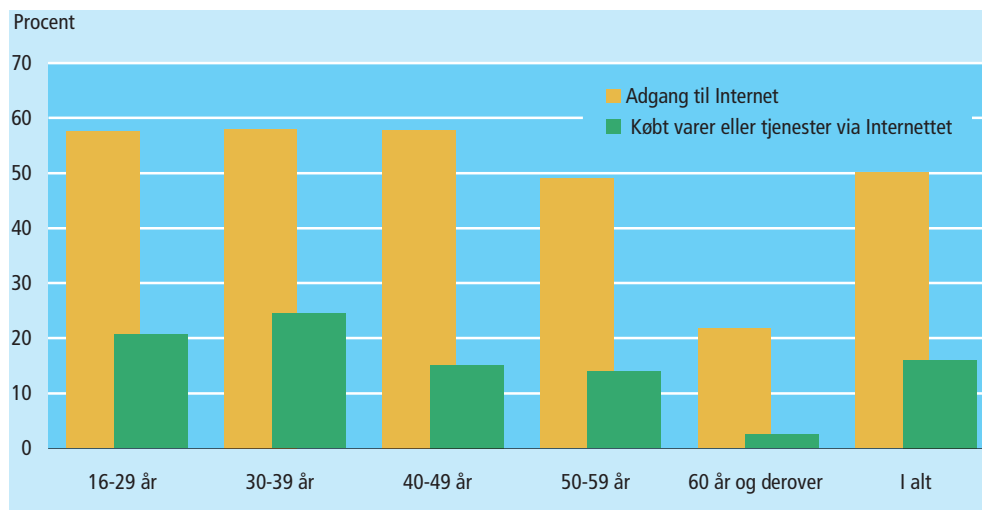
Figur 8.4.7 Andel af befolkningen med adgang til Internet i hjemmet, der har købt varer eller tjenester via Internet. 2000

Kilde: Danmarks Statistik, Pc'er og adgang til Internettet marts 2000 (særkørsel).

Den samlede befolknings køb af varer eller tjenester via Internet analyseres i det efterfølgende, uanset om der er adgang til Internet i hjemmet eller ej.

Figur 8.4.8 Befolkningens køb af varer eller tjenester via Internet fordelt på aldersgrupper. 2000

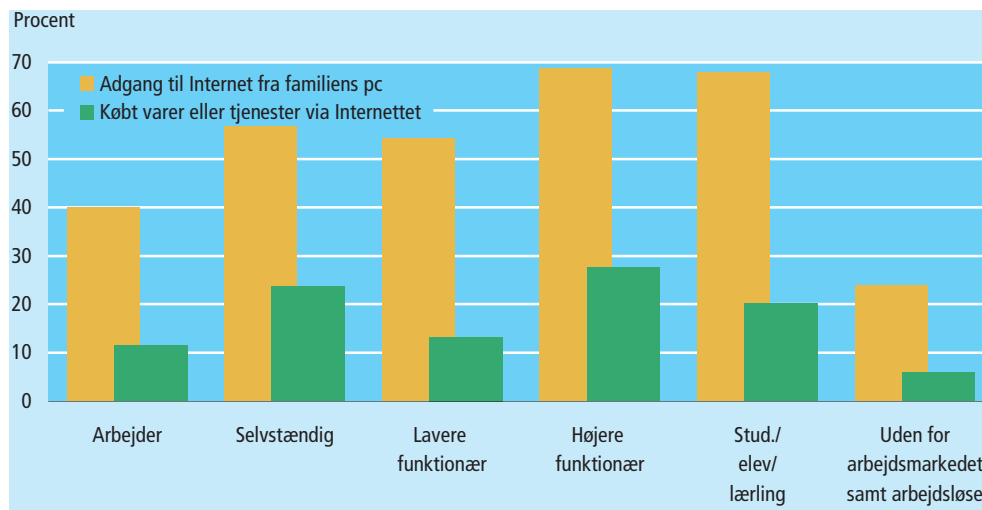

Kilde: Danmarks Statistik, Pc'er og adgang til Internettet marts 2000 (særkørsel).

16 pct. af danskerne har i løbet af det sidste år købt varer eller tjenester via Internettet

Af befolkningen mellem 16 og 74 år har 16 pct. i løbet af det sidste år købt varer eller tjenester via Internet. Befolkningen kan igen deles i to grupper, som tilfældet var ved adgang til Internet: Befolkningen under 40 år og over 40 år. Køb af varer eller tjenester via Internettet er mest udbredt i gruppen af 30-39 årige, hvor 25 pct. i løbet af det sidste år har købt varer eller tjenester via Internet. Også blandt de 16 til 29 årige er handel via Internet relativt udbredt. I denne aldersgruppe har 21 pct. i løbet af det sidste år købt varer eller tjenester via Internettet. Efter de 39 år falder andelen af personer, der har handlet via Internettet i løbet af det sidste år. Således er det kun 3 pct. på 60 år eller derover, som har handlet via Internet i løbet af det sidste år.

Figur 8.4.9 **Befolkningens køb af varer og tjenester via Internet fordelt på hovedbeskæftigelse. 2000**

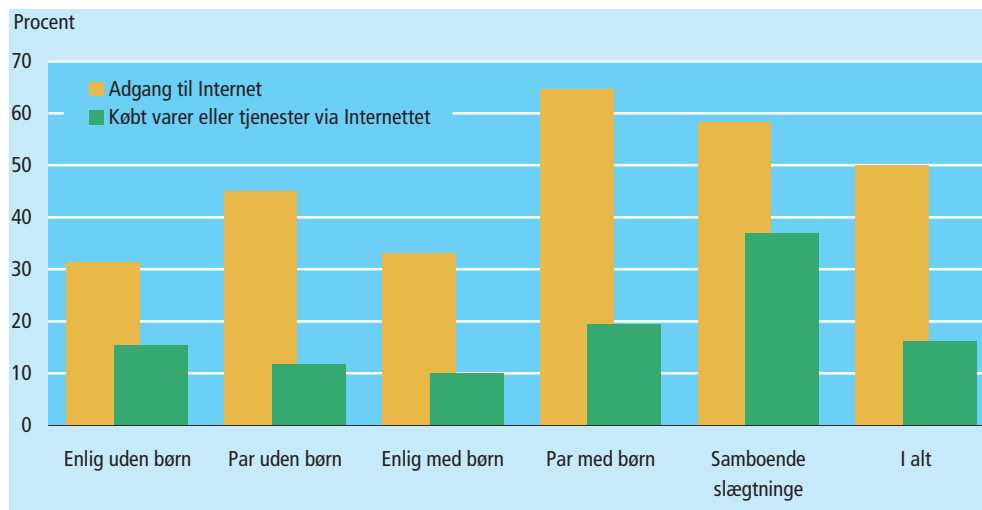

Kilde: Danmarks Statistik, Pc'er og adgang til Internettet marts 2000 (særkørsel).

Blandt højere funktionærer er handel via Internet mest udbredt

Inddeles befolkningen efter hovedbeskæftigelse, er det i gruppen af højere funktionærer, at handel via Internettet er mest udbredt. I denne gruppe har 28 pct. købt varer eller tjenester via Internet i løbet af det sidste år. Blandt de selvstændige og studerende er handel via Internettet også forholdsvis udbredt, 24 pct. og 20 pct. har købt varer eller tjenester via Internet i løbet af det sidste år. Gruppen uden for arbejdsmarkedet er med en andel på 6 pct. ikke overraskende den gruppe, der handler mindst via Internet, da det også er den gruppe, hvor færrest har adgang til Internet i hjemmet.

Figur 8.4.10 **Befolkningens køb af varer eller tjenester via Internet fordelt på familietyper. 2000**

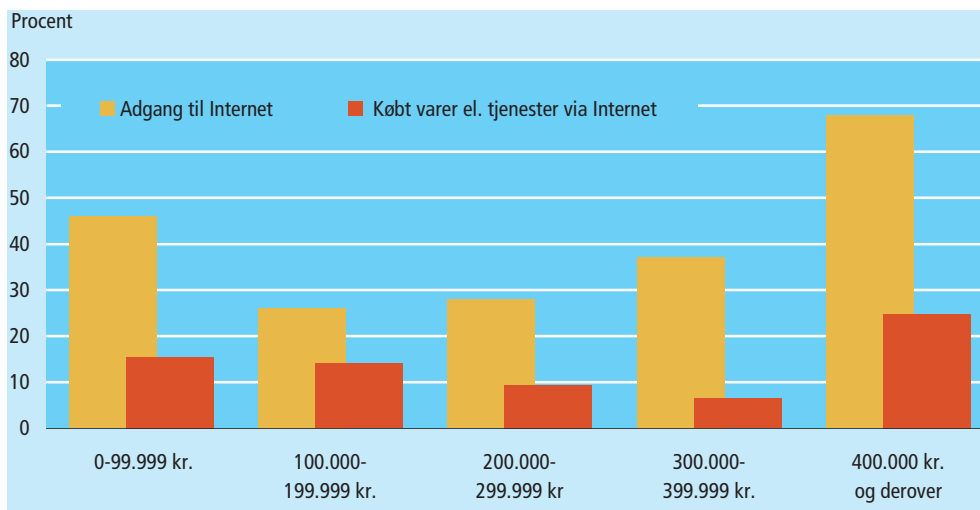

Kilde: Danmarks Statistik, Pc'er og adgang til Internettet marts 2000 (særkørsel).

Personer, der hverken lever i parforhold eller bor alene (samboende slægtninge), er den gruppe, når befolkningen opdeles i familietyper, der handler mest via Internet jf. figur 8.4.10. I denne gruppe har 37 pct. købt varer eller tjenester via Internet inden for det sidste år. Blandt personer, der lever i parforhold og har børn, har knapt 20 pct. købt varer eller tjenester via Internet inden for det sidste år. Den gruppe, som handler mindst via Internettet, er enlige med børn, hvor kun 10 pct. har købt varer eller tjenester via Internet inden for det sidste år. Modsat adgang til Internet er der ingen sammenhæng med, om der er børn i familien eller ej.

Figur 8.4.11 **Befolkningens køb af varer og tjenester via Internet fordelt på familiens bruttoindkomst. 2000**

Kilde: Danmarks Statistik, Pc'er og adgang til Internettet marts 2000 (særkørsel).

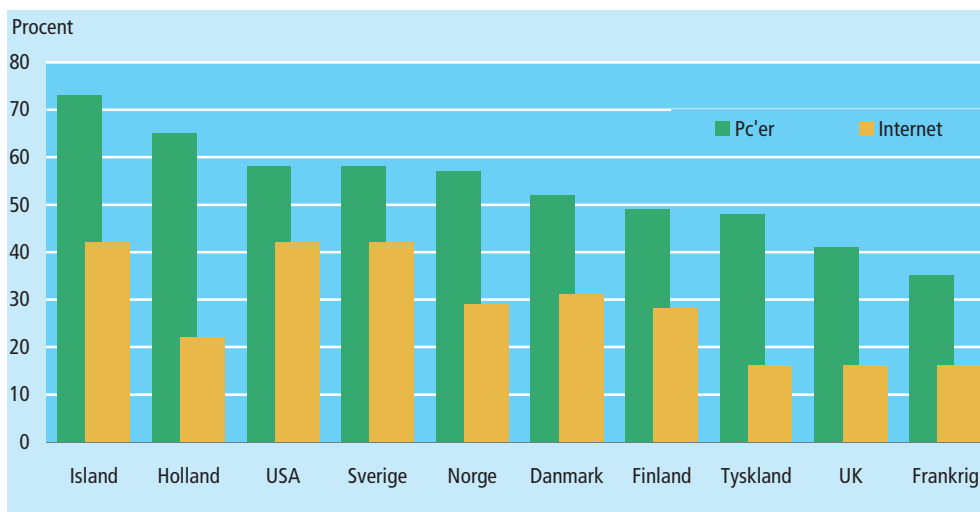
Der er ingen tydelig sammenhæng mellem indkomst og e-handel

Der er ikke nogen entydig sammenhæng mellem indkomstniveau og køb af varer eller tjenester via Internet, jf. figur 8.4.11. Blandt befolkningen med en indkomst på 400.000 kr. eller derover, har 25 pct. inden for det sidste år købt varer eller tjenester via Internet, og i gruppen med en indkomst på under 100.000 kr. har 16 pct. inden for det sidste år købt varer eller tjenester via Internet. Den sidste gruppe indeholder studerende, hvor også en meget stor andel har adgang til Internet. Mellem 7 pct. og 14 pct. af befolkningen med en bruttoindkomst i familien på mellem 100.000 kr. og 400.000 kr., har købt varer eller tjenester via Internet i løbet af det sidste år. Blandt disse er det specielt familier med en indkomst mellem 100.000 og 199.000 kr., der har købt varer eller tjenester over Internettet.

8.5 Internationale sammenligninger

Forskellen i husholdningernes adgang til pc og Internet i udvalgte lande fremgår af figur 8.5.1.

Figur 8.5.1 **Husholdningernes adgang til Internet og pc. Primo 1999**

Kilde: OECD Information Technology Outlook.

*I flere lande er pc
i hjemmet mere udbredt
end i Danmark*

Adgang til pc var ikke nær så udbredt i Danmark i 1999 som i de lande vi almindeligvis sammenligner os med. Både i Norge, Sverige og Holland var pc i husholdningerne mere udbredt.

I Danmark var adgang til Internet dog mere udbredt end i bl.a. Norge og Holland, hvor der i begge disse lande ellers var en større andel af befolkningen med adgang til pc. I Sverige har mere end 40 pct. af befolkningen adgang til Internettet i 1999 sammenlignet med ca. 30 pct. i Danmark.

Der er også en del lande, hvor hverken pc eller Internet er udbredt i samme grad som i Danmark. Bl.a. i Tyskland, England og også Finland er andelen af husholdninger med adgang til pc og Internet mindre end i Danmark.